

การศึกษา เปรียบ เทียบจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่และจำนวนบุตรในอุคมกคิ
ของสตรีไทยที่สมรสแล้วและกำลังอยู่กินกับสามีในเขต เมืองและชนบท

นางสาวพิกุลทอง พิชัยยุทธ

002017

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

แผนกวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

I 16660584

A STUDY OF ACTUAL AND IDEAL FAMILY SIZE OF MARRIED WOMEN
IN URBAN AND RURAL AREAS

Miss Phigooltong Phichaiyuth

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Sociology (Demography)

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

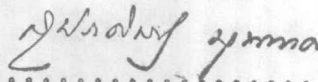
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเปรียบเทียบจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ และจำนวนบุตรใน
อุดมคติของสตรีไทยที่สมรสแล้ว และกำลังอยู่กินกับสามีในเขตเมือง
และชนบท

โดย นางสาวพิกุลทอง พิชัยยุทธ

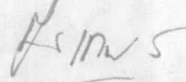
แผนกวิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ มาลีณี ชอุ่มพฤษ

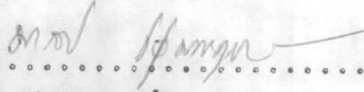
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ เทพร้อย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ เปี่ยมวิติ)

..... กรรมการ
(อาจารย์มาลีณี ชอุ่มพฤษ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเปรียบเทียบจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่และจำนวนบุตรในอุคมคติ
 ของสตรีไทยที่สมรสแล้วและกำลังอยู่กินกับสามีในเขตเมืองและชนบท

ชื่อ นางสาวพิศุดทอง พิชัยยุทธ

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์มาลีนี้ ชุ่มพฤษ

แผนกวิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ปีการศึกษา 2521

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่และจำนวนบุตรในอุคมคติ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร โดยได้นำลักษณะทางค่านิยม ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ เข้ามาศึกษาและใช้อายุของสตรีเป็นตัวควบคุม

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นข้อมูลที่ได้อาจการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในประเทศไทย ในส่วนที่เป็นการวิจัยในเขตเมืองและเขตชนบทระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. 2512 และ 2513 ตามลำดับ คำเนินการวิจัยโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัวเรือนและภรรยา รวมทั้งสตรีที่สมรสแล้วในครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง การศึกษาค้นคว้านี้ได้เลือกศึกษาเฉพาะสตรีที่สมรสแล้วและกำลังอยู่กินกับสามีอายุ 15 - 54 ปีเท่านั้น

ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้ตั้งข้อสมมุติฐานว่า "จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่และจำนวนบุตรในอุคมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสมีความแตกต่างกันตามอายุปัจจุบันของสตรี ทั้งในเขตเมืองและชนบท"

ปัจจัยทางค่านิยมประชากร

เขตเมือง พบว่าสตรีที่มีอายุ 15 - 24 ปี จะมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่น้อยกว่าจำนวนบุตรในอุคมคติเสมอไม่ว่าจะจำแนกอย่างไรก็ตาม แต่ถาเป็นสตรีที่มีอายุ 25 - 34 ปี

และ 35 - 34 ปี จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่อาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่าจำนวนบุตรในอุดมคติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุเมื่อแรกสมรส

เขตชนบทพบว่า มีแบบแผนของความแตกต่างเช่นเดียวกับเขตเมือง และยังพบอีกต่อไปว่าสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่น้อย จำนวนบุตรในอุดมคติจะน้อยไปด้วย และถ้ามีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มาก จำนวนบุตรในอุดมคติจะมากตามไปด้วย

ปัจจัยทางสังคม

เขตเมืองกลุ่มสตรีที่มีอายุ 15-24 ปี และ 25-34 ปี ไม่ว่าจะศึกษาในเรื่อง การศึกษาของสตรี การทำงานนอกบ้าน หรือแบบของครอบครัว สตรีในกลุ่มอายุนี้นี้จะมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่น้อยกว่าจำนวนบุตรในอุดมคติเสมอ แต่ถ้าเป็นสตรีที่มีอายุ 35-44 ปี จะมีบุตรที่มีชีวิตอยู่มากกว่าจำนวนบุตรในอุดมคติเสมอเช่นกัน

เขตชนบท จะมีแบบแผนเดียวกับเขตเมือง และยังพบอีกว่าสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มาก จะมีจำนวนบุตรในอุดมคติมากกว่าสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่น้อย

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

เขตเมืองสตรีที่มีอายุ 15-24 ปี และ 25-34 ปี ไม่ว่าจะมียาชีพอะไรจะมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่น้อยกว่าจำนวนบุตรในอุดมคติ และสตรีที่มีอายุ 35-44 ปี มิได้มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มากกว่าจำนวนบุตรในอุดมคติเสมอไป เพราะจะพบว่าสตรีที่มีอาชีพคานวิชาชีพจะมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่น้อยกว่าจำนวนบุตรในอุดมคติ แต่ถ้าเป็นอาชีพอื่นเช่นค้าขายหรือกรรมกรจึงจะมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มากกว่าจำนวนบุตรในอุดมคติ

เขตชนบท ถ้าเป็นสตรีที่มีอายุ 25-34 ปี มีอาชีพเกษตรกรรมและกรรมกร จะมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มากกว่าจำนวนบุตรในอุดมคติ

ปัจจัยอื่น ๆ

เขตเมือง พบว่าสตรีที่มีอายุน้อยมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่น้อยกว่าจำนวนบุตรในอุดมคติ และสตรีที่มีอายุมากมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มากกว่าจำนวนบุตรในอุดมคติ

เขตชนบท มีแบบแผนคล้ายคลึงกับเขตเมือง และพบว่าจำนวนบุตรในอุดมคติ
ขึ้นอยู่กับจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

Thesis Title A study of Actual and Ideal Family Size of
 Married Women in Urban and Rural Areas

Name Miss Phigooltong Phichaiyuth

Thesis Adviser Miss Malinee Chumpluk

Department Department of Sociology and Anthropology

Academic 1978

Abstract

The purpose of this study is to compare the differences between the actual number of living children and the ideal number of children. The study also takes into account the influences of demographic, social, economic and other factors; upon these differences all tables are controlled by present age of women.

The data used in this study are derived from the Longitudinal Study of Social, Economic and Demographic Change in Thailand, conducted by the Institute of Population Studies, Chulalongkorn University in April-May of 1967-1970 respectively. The household head, his wife and all married women in each sample household were interviewed. But this study emphasizes currently married women age 15-44 only.

The main hypothesis of this study is "In both urban and rural areas, the differences between number of living children and ideal number of children of currently married women are caused by present age of women".

Demographic Factor

Urban. It is found that, women age 15-24, classified by all factors, always have more number of living children than ideal number of children whereas women age 25-34 and 35-44, classified by age at first marriage, may have more or less number of living children than ideal number of children.

Rural. Rural pattern is similar to urban pattern. It is also found that the fewer the actual number of living children, the fewer the ideal number of children and the more the actual number of living children, the more the ideal number of children.

Social Factor

Urban. In every social factor such as wife's education, work outside the house and family type, women age 15-24, 25-34 have fewer number of living children than ideal number of children. But women age 35-44 have more living children than ideal number of children.

Rural. The pattern is as same as in urban. The more the actual number of living children women have, the more the ideal number of children.

Economic Factors

Urban. Women age 15-24, 25-34 in all kinds of occupation have fewer number of living children than ideal number of children.

Occupation plays an important part for women age 35-44, women in professional occupation have fewer number of living children than ideal number of children in contrast, women in commercial occupation have more number of living children than ideal number of children.

Rural. The pattern is slightly different. Women age 25-34 in farming and labor occupation have more number of living children than ideal number of children.

Other Factors

Urban. It is found that the younger the women, the fewer the number of living children than the ideal number of children. And the older the women, the more the number of living children than the ideal number of children.

Rural. Similar to urban pattern. It appears from this study that the ideal tends to be the number of living children the woman already has.

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขออภิวรรคถึงพระคุณของสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนการศึกษาชั้นปริญญาโทเป็นเวลา 2 ปี และอนุญาตให้ใช้ข้อมูลของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร เพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณา และความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งของบุคคลที่จะกล่าวนามต่อไปนี้ที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

ศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ เทพวัลย์ ผู้อำนวยการสถาบันประชากรศาสตร์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และให้คำแนะนำในการเขียนวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ พันโท เลื่อม สัตถนันท์ อาจารย์ประจำแผนกวิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ เปี่ยมปิติ อาจารย์ประจำสถาบันประชากรศาสตร์ ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้โปรแกรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เนงน้อย นະมาตย์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล และอาจารย์มาลีนี้ ซ่อมพฤกษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมงานวิจัย ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องทุกประการในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ นับแต่เริ่มแรกจนถึงขั้นสุดท้าย ให้เสร็จเรียบร้อยโดยสมบูรณ์

อาจารย์สุวิงชา ชมชวีช เลขานุการประจำสถาบันประชากรศาสตร์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องเครื่องมือเครื่องใช้ทุกอย่าง ตลอดจนอาจารย์ประจำพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกท่านของสถาบันประชากรศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ประมวลผลด้วยเครื่องจักร สำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ได้ให้ความสะดวกเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

ตลอดระยะเวลาของการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือ
อย่างดียิ่งจากคุณมณฑาทิพย์ เหลืองสุภภรณ์ คุณสุรพันธ์ เพชรราภา คุณรุจี อรุณศิลป์
คุณระพีพรรณ หุนพานิช คุณจันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย คุณชัยวิทย์ วรสุด คุณเทิมศักดิ์
สุวรรณประเทศ คุณอนุสรณ์ สุนทรพงศ์ และ ม.ล.รังสรรค์ เกษมสันต์ ผู้เขียนขอขอบ
พระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย สุดท้ายขอกราบชมพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็น
กำลังใจในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยลงด้วยดี.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ญ
บทที่	
1. บทนำ	๑
2. วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล	3๙
3. บั้จจัยทางประชากร	42
4. บั้จจัยทางสังคม	68
5. บั้จจัยทางเศรษฐกิจ	83
6. บั้จจัยทางจิตวิทยา	94
7. สรุปและขอเสนอแนะ	111
บรรณานุกรม	118
ประวัติผู้เขียน	127

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1. ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน
 อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก
 ตามอายุของสตรี 45

2. ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน
 อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก
 ตามอายุแรกสมรสและอายุปัจจุบัน 49

3. ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน
 อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก
 ตามจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์และอายุปัจจุบัน 57

4. ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน
 อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก
 ตามจำนวนบุตรที่เสียชีวิตและอายุปัจจุบัน 63

5. ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน
 อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก
 การศึกษาและอายุปัจจุบัน 70

6. ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน
 อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก
 ตามการทำงานนอกบ้านของสตรีและอายุปัจจุบัน 75

7. ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน
 อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก
 ตามแบบของครอบครัวและอายุปัจจุบัน 80

8.	ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก ตามอาชีพและอายุปัจจุบัน	34
9.	ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก ตามระดับความมั่งคั่งและอายุปัจจุบัน	90
10.	ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก ตามความรู้ในการป้องกันการใช้ถุงยางอนามัยและอายุปัจจุบัน	95
11.	ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก ตามทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการใช้ถุงยางอนามัยและอายุปัจจุบัน	100
12.	ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก ตามการปฏิบัติในการป้องกันการใช้ถุงยางอนามัยและอายุปัจจุบัน	104
13.	ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เปรียบเทียบกับจำนวนบุตรใน อุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนก ตามการปฏิบัติในการป้องกันการใช้ถุงยางอนามัยและทัศนคติในการป้องกัน การใช้ถุงยางอนามัย	108
14.	จำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15 - 44 ปี จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในเขตเมือง	114
15.	จำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีที่อยู่ในภาวะสมรสอายุ 15-44 ปี จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในเขตชนบท	118